

- חטיבת המכונים האורטופדיים -

13 דצמבר 2017
1034860

לכבוד,
ח"כ איילת נחמיאס ורבין
ועדת הכלכלה

נייר עמדה בנושא חוק מוסר תשלומים

בהמשך לבקשתך בדיון שהתקיים בתאריך 22/11/17 בנושא מתווה לשיתוף מערכת הבריאות בחוק מוסר תשלומים לספקים אנו מתכבדים לפנות אליך כדלקמן:

רקע:

המכונים האורטופדיים (בתי המלאכה) הם יצרני תותבות ומכשירים (רגליים וידיים), ונעליים מיוחדות. רובם ככולם עובדים עם משרד הבריאות ומשרתים את זכאי משרד הבריאות.

ייצור תותבות הינו תהליך של התאמה וניסוי ומבוסס על ידע וניסיון של הטכנאי. עיקר ההשקעה הוא בשעות עבודה שנאמדות בכ-50% מהעלות בתותבת רגילה. המכונים האורטופדיים אינם מוכרים את המוצר כמוצר מדף ועיקר תוצרתם היא ייצור עצמי של בניית התותבת בבית-המלאכה בהתאמה לנכה.

קונה השירות, הוא שקובע את המחיר, את תנאי העבודה, ותנאי התשלום. מטבע הדברים מדובר בשוק קטן מאוד שהתחרות על כל לקוח בו היא גדולה.

המכונים פועלים בתחום של ביקוש קשיח, שמוכתב ברובו המוחלט ע"י הרשויות, הן בקביעת הזכאות לשירות והן במימון בשוק עסקי לא תחרותי.

הגוף שאחראי לביצוע הינו "מכון לואיס". "מכון לואיס" הינו חברה פרטית, ומשמש כיום כזכיון של משרד הבריאות לביצוע הפרויקט של מתן תותבות, מכשירים, אביזרים ונעליים לנכים זכאים של משרד הבריאות.

בפועל, פנה "מכון לואיס" גם לשאר הגופים שמספקים שירותים אלה לזכאים כגון: קופות החולים, משרד הביטחון (לנכי צה"ל), המוסד לביטוח לאומי (לנפגעי פעולות איבה) וחברות הביטוח (לנפגעי תאונות דרכים) וכיום כל השוק כולו נמצא תחת ההשגחה של "מכון לואיס".

שיטת העבודה:

קטוע גפיים, זכאי אחד המשרדים, מופנה לביקורת במכון לקטוע לבדיקת רופא מורשה, שם נקבע עפ"י קריטריונים שעליהם הוחלט במשרד הבריאות איזו תותבת תסופק לנכה. לשם קבלת הטיפול בוחר הנכה את בית-המלאכה בו תתבצע העבודה מתוך רשימה שהוא אמור לקבל במרפאת הרופא. בית המלאכה מקבל אישור לעבודה עליה המליץ רופא "מכון לואיס". העבודה תתמוחר עפ"י מחירון קיים של אחד המשרדים חוץ ממשרד הביטחון לו יש מחירון משלו. בית-המלאכה המטפל מבצע את כל עבודת יצירת התותבת, הרכבתה, התאמתה, החלפתה, תיקונה ותחזוקתה במהלך השנים, הכול עפ"י הצורך.

יודגש שהנכה אינו משלם בעבור התותבת מכיסו, אולם לא תמיד הוא זוכה לקבל את השירות ו/או את המוצר הטובים ביותר מהם נהנים נכים אחרים ברחבי העולם המערבי, שכן מחירן הנמוך של התותבות יוצר מצב בו טכנולוגיות חדשות לא תמיד מגיעות לישראל בשל חוסר כדאיות כלכלית בשל מחירן הגבוה.

המחירון, אליו נגיע בהמשך, לא עודכן כבר שנים רבות. הוא לא משקף את העלויות האמיתיות של בתי המלאכה וקיימת הסכמה בעיקר עם משרד הבריאות, כי הגיעה השעה לבצע בדיקה מעמיקה ולעדכן את המחירון.

טיפולים/תיקונים חוזרים ונשנים זוכים לתגמול כספי מועט ביותר, אם בכלל. הגופים השונים מנצלים באופן ציני את מצבם הקשה של המכונים ואת חוסר היכולת שלהם לוותר על לקוח עוגן ומתעמרים בהם ונוקטים בסחבת קשה ובמתן תירוצים לעיכובים ולקיצוצים בתשלומים לבתי המלאכה.

המכונים האורטופדיים שורדים בקושי רב. בשל המצב הקשה והראייה, כי אין עתיד למקצוע נטש אותו דור ההמשך ואין כרגע אופק וצפי להמשך קיומם של המכונים האורטופדיים ובתי המלאכה בישראל.

פרט לפגיעה הקשה בעוסקים בענף, שימצאו את עצמם מחוסרי עבודה, תיגרם פגיעה קשה גם בנכים שכן אלו עלולים להישאר ללא גוף שיטפל בהם ויחזיר להם את הניידות והעצמאות שהם כה זקוקים להם.

מכון לואיס – תפקידו ועצמתו:

"מכון לואיס" משמש היום כשלוחה של המשרדים והגופים שהוזכרו מעלה ותפקידו לבקר ולבדוק את איכות המכונים ואיכות התותבות.

כזרוע של משרד הבריאות, מפקח "מכון לואיס" על הרופאים המומחים בשיקום. הרופאים בודקים את הנכה וממליצים על סוג התותבת או המכשיר לו הנכה זקוק. "מכון לואיס" מאשר את ההזמנות (המפרטים שנתנו הרופאים המורשים), הוא מבקר את איכות העבודה ולבסוף מאשר לבית המלאכה את העברת התשלום.

בפועל כל עבודות התותבות, מיכשור, אביזרים והנעלה עוברים כיום דרך "מכון לואיס".

התשלום מתקבל ישירות מהגוף המזמין (משרד הבריאות וכו').

המחירון:

המחירון, שעל בסיסו ניתנים היום השירותים, הינו מחירון ישן מאוד שלא עודכן במשך שנים רבות.

המחירון התבסס על שיטת התנהלות של החברה הממשלתית "גפים" שהייתה חברה ללא כוונת רווח ופעלה עד שהתפרקה סופית ב- 2005 מכיוון שלא הצליחה לקיים את עצמה מבחינה כלכלית.

אי לכך, המחירון אינו משקף תמורות רבות שחלו במשך במהלך השנים מאז הוקמה "גפים" ועד היום.

בין השאר המחירון אינו מתחשב בפרמטרים רבים בעבודת בתי המלאכה כגון: התייקרות חומרי גלם וחלקים, עלויות תקורה כגון: שכ"ד, חשמל, מים, ארנונה, עלויות שכר, פרמטרים נוספים שאינם מופיעים במחירון כגון: שעת עבודה, מתן שירות בבית החולים, תחזוקת התותבת ועוד.

יודגש שעד עצם היום הזה, לא תומחרה שעת עבודה ומיותר לציין שאין בתי המלאכה מקבל תשלום בעבורה. בהינתן שהמוצר הינו מוצר שכ- 50% ממנו לפחות הינו ייצור הרי שמדובר כאן במוצר שהתשלום בעבורו אינו ריאלי ולוקה בחסר.

התוצאה – המצב הקיים:

למעשה מנהל "מכון לואיס" את התקציבים של כל הגופים הרוכשים (משרד הביטחון, המוסד לביטוח לאומי, נפגעי פעולות איבה, משרד-הבריאות, נפגעי תאונות עבודה / דרכים באמצעות קופות החולים השונות וחברות הביטוח) ובשטח קיים מונופול חזק שמחזיק בידיו 100% מהשוק.

נוצר מצב אבסורדי לחלוטין לפיו בתי המלאכה, לא רק שאינם מרוויחים את לחמם מהשירות אותו הם מספקים לנכים, אלא שלעיתים הם נאלצים לשלם מכספם כדי לתת שירות לזכאים.

בית מלאכה שמפסיד כספים מפעילותו לא יוכל להמשיך לפעול.

התוצאה - פגיעה קשה בבתי המלאכה, עד כדי סכנה לקיומם וכפועל יוצא פגיעה גם בצרכן הקצה שהינו הנכה. בתי המלאכה שואפים ככל הניתן לצמצם עלויות. הנכים, מצידם, פונים שוב ושוב לקבלת שירות והתאמות ומביאים את בתי המלאכה לחוסר כדאיות כלכלית בפעילותם מול הרשויות.

משרד הבריאות מכיר את הקשיים, הינו שותף בקידום פתרונות ומחויב לנושא אולם כל עוד אין חיוב חוקי אין ביכולתו להשפיע על מועדי התשלום לבתי המלאכה של גופים במערכת הבריאות כמו קופות החולים או בתי החולים.

הסדרים והסכמים עם מערכת הבריאות:

למכונים האורטופדיים (בתי המלאכה) יש הסכמים חתומים אך ורק עם משרד הבריאות ומשרד הביטחון.

משרד הבריאות מטפל בנפגעי מחלות, משרד הביטחון מטפל בנכי צה"ל והמוסד לביטוח לאומי מטפל בנפגעי פעולות איבה. קופות החולים מטפלות בנפגעי תאונות עבודה וחברות הביטוח מטפלות בנפגעי תאונות דרכים.

בתחילת הדרך טיפלה חברת "גפים" הממשלתית בכל המטופלים. היות וחברת "גפים" היתה חברה ממשלתית ללא מטרות רווח ובמועצת המנהלים שלה ישבו נציגי קופות החולים הרי שלא היה צורך בעיגון חוזי והסכמי תשלומים.

משנסגרה חברת "גפים" המשיכו קופות החולים להתנהל באותו האופן מול בתי המלאכה הפרטיים הבודדים שקמו במקום "גפים" כלומר, ללא הסכמים.

לאחרונה התברר לנו ש"מכון לואיס" כרך בהסכמים שהוא חותם עם קופות החולים גם את בתי המלאכה כצד בעסקה. ככל שכך הם פני הדברים אנו מבקשים להתריע כי ל"מכון לואיס" אין את המנדט לבצע שום הסכם או להיות הדובר במו"מ של בתי-המלאכה.

מאחר וכל בית מלאכה הינו עסק פרטי עצמאי חובה על הגופים הרוכשים להתקשר עם כל אחד מהם בנפרד ולא לבצע הסדר אחיד על גבם. הסדר כנ"ל יהיה חייב לעמוד גם בדרישות חוק מוסר תשלומים לספקים כשחוק זה יחול גם על מערכת הבריאות.

חשיבותו של חוק מוסר תשלומים:

חוק מוסר תשלומים לספקים הוא חוק חשוב ומבורך שבא לעשות צדק וסדר עם עסקים שמספקים מוצרים ושירותים למוסדות המדינה ולגופים המתקצבים ע"י המדינה.

החוק נולד מתוך הבנה שעסקים רבים מתבססים בקשריהם העסקיים עם גופים ציבוריים ותלויים בהם בצורה משמעותית. לעיתים, אחת הבעיות הקשות ביותר של עסקים, בעיקר עסקים קטנים ובינוניים, היא עיכוב בתשלומים המגיעים להם מאותם גופים ציבוריים.

הסדרת הנושא בחוק משדרת מסר של הבנה לקשיים של המגזר העסקי ולהשלטת נורמות עסקיות הגונות ביחסים שבין המגזר העסקי לבין המגזר הציבורי.

במערכת הבריאות נוהגת כיום שיטה בעייתית ביותר של תנאי תשלום של שוטף + 150 ואף יותר.

בית המחוקקים בהחרגתו את כל מערכת הבריאות נותן לגיטימציה ורוח גבית בידי מוסדות שכיום משלמים באופן של שוטף + 60 או שוטף + 90 לאמץ שיטות תשלום גרועות בהרבה של מוסדות, שמנצלים את המצב ומשלמים כיום שוטף + 180 ואף יותר.

במציאות שבה בית המחוקקים שלנו נותן הלכה למעשה הכרה למערכת הבריאות בשונותה, משום מה, ממערכות ציבוריות אחרות, אנו עדים להודעות חד-צדדיות כמו זו שקיבלו ספקים של מוסד בריאות ותיק בירושלים שאומר: "במהלך שנת הכספים הבאה אנו נאלצים להגדיל את תנאי האשראי ב-30 ימים נוספים על התנאים הקיימים בשל אילוצים תקציביים". יצוין שמסגרת האשראי במוסד זה עומדת כבר כיום על שוטף + 150 יום!

או בית חולים מאוד מכובד בחיפה שתשובת נציגיו לעניין מועד התשלום היא: "אנחנו משלמים במועד - תעמוד בסוף התור"

ספקי מערכת הבריאות:

בתי המלאכה שמייצרים תותבות, מכשירים, אביזרים ונעליים לזכאים אינם יכולים לספק את תוצרתם לאף אחד אחר זולת למערכת הבריאות. **למוצרים שהם מוכרים אין שוק חופשי.**

החרגה של מערכת הבריאות מהחוק לא פוגעת בספקים גדולים או בספקים שמספקים שירותים גם לגופים אחרים, כמו מזון לדוגמה.

ההחרגה פוגעת פגיעה קשה בספקי תותבות, מכשירים, אביזרים, נעליים וציוד רפואי בכלל, **שזוהי פת לחמם ואין להם לקוחות אחרים זולת מערכת הבריאות.**

חמור מכך, ההחרגה מחזקת את הספקים הגדולים שיש להם חוסן כלכלי ויכולת מיקוח מול המערכת שלא לאפשר למערכת הבריאות לשלם להם בתנאי אשראי בלתי מוגבלים בעוד הספקים הקטנים נחלשים אף יותר שכן אין בידם החוסן להתנגד לעסקאות כפי שכופים עליהם הגופים הגדולים והחזקים במערכת הבריאות.

מן הראוי לייצר בחוק איזון מתאים, להקטין את הפגיעה, ובשלב ראשון להחריג ספקים של שירותים רפואיים וציוד רפואי מכלל הספקים של מערכת הבריאות ולשלם להם בתנאי התשלום המוצעים בחוק.

לא יתכן שמועד התשלום של מערכת הבריאות לספקים יהיה בלתי מוגבל בזמן כלל, לא מוכתב ומוגדר כלל ואיש הישר בעיניו יעשה.

החרגת מערכת הבריאות מהחוק היא פסולה, לא שוויונית ויוצרת אפליה בין ספקים, פוגעת פגיעה קשה בעסקים קטנים ובינוניים עד כדי סכנה לקיומם ואסור שהכנסת תמשיך ותיתן לכך יד.

אנו מקווים שמחוייבותך לנושא תבוא לידי ביטוי במעקב אחר התקדמות ביצוע הפעולות שהובטחו לוועדה וקביעת מועד לדיון שבו תשולב גם מערכת הבריאות בחוק מוסר תשלומים לספקים.

בברכה,
חנה לאידרשניידר
מנהלת תחום כימיה ופרמצבטיקה

העתקים:

ח"כ איתן כבל – יו"ר ועדת הכלכלה.
חיים עוז – סמנכ"ל חטיבות ענפיות, כאן.